

บทที่ 1



บทนำ

ความเป็นมาของการศึกษา

การทำสวนไม้คอกนับเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมและสนใจจากเกษตรกรเป็นอันมากคงจะพบว่าในปัจจุบันนี้ได้มีการปลูกไม้คอกเพื่อทำเป็นธุรกิจการค้ามากขึ้นหลายชนิด เช่น กล้วยไม้ กุหลาบ เบญจมาศ เยอบีร่า แอสเตอร์ ฯลฯ และรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของไม้คอกไม้ประดับต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้เริ่มดำเนินนโยบายส่งเสริมด้านไม้คอกไม้ประดับอย่างจริงจังตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2522-2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยกำหนดเป้าหมายการผลิตและการส่งออกไม้คอกไม้ประดับปี 2530-2534 ดังนี้

ปี	พื้นที่การผลิต (ไร่)	มูลค่าผลผลิตรวม (ล้านบาท)	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)
2530	50,000	2,250	800
2531	52,500	2,400	900
2532	55,000	2,550	1,000
2533	57,500	2,700	1,100
2534	60,000	2,880	1,200

1มนตรี ลิม. "ไม้คอกไม้ประดับ: อีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาประเทศ."
สรุปข่าวธุรกิจ, ปีที่ 17 ฉบับที่ 21 (2529), หน้า 57.

หน้าวัว เป็นไม้ดอกที่น่าสนใจชนิดหนึ่ง เนื่องจากมีคุณสมบัติที่ดีเด่นหลายประการคือ ดอกมีรูปทรงสวยงามแปลกตา มีสีสันสดใส บานทนและอายุใช้งานประมาณ 20 วัน ปลูกเลี้ยงง่ายแม้มีศัตรูรบกวนก็ยังมีชีวิตอยู่ได้ไม่ตายแต่ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ สามารถออกดอก ได้ตลอดปีแต่มีปริมาณดอกน้อยมากเมื่อเทียบกับไม้ดอกชนิดอื่น จำหน่ายได้ราคาดีและตลาดโลก มีความต้องการสูง

การปลูกหน้าวัวในประเทศไทยมีการปลูกมานานแล้ว เดิมเกษตรกรปลูกเลี้ยงควบคู่ กับการปลูกกล้วยไม้โดยแขวนกระถางไว้เหนือต้นหน้าวัว เพื่อให้ร่มเงาแก่หน้าวัว เพราะต้นหน้าวัว เป็นพืชที่ต้องการแสงแดดเล็กน้อยไม่เกิน 2,500 แสงเทียน (ฟุตแคนเดิล) และต้นหน้าวัวยัง ได้รับน้ำและปุ๋ยที่เป็นส่วนเกินจากกล้วยไม้ด้วย ต่อมาการปลูกกล้วยไม้ได้ทำเพื่อการค้าอย่าง จริงจัง วิธีการปลูกกล้วยไม้จึงเปลี่ยนจากการแขวนกระถางไว้เป็นการวางกระถางปลูกบนโต๊ะ ภายในโรงเรือนทำให้ไม่สามารถปลูกหน้าวัวร่วมกับกล้วยไม้ได้อีกต่อไป จำเป็นต้องลงทุนสร้าง โรงเรือนแยกต่างหาก แต่เดิมโรงเรือนสร้างด้วยไม้ระแนงทั้งหลังคาและคานข้างแต่เนื่องจาก ปัจจุบันไม้ระแนงมีราคาแพงมากไม่คุ้มกับการลงทุน เกษตรกรจึงได้ตัดแปลงวัสดุจากไม้ระแนง เป็นไม้ไผ่ผ่าซีกแทน เพราะมีราคาถูกกว่าแม้ว่าจะมีอายุการใช้งานน้อยกว่าไม้ระแนงประมาณ 4 ปี สำหรับพื้นของโรงเรือนปลูกหน้าวัวนับเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน เพราะระบบรากของหน้าวัว เป็น รากอากาศ ไม่สามารถปลูกลงในดินเช่นเดียวกับไม้ดอกอื่น ๆ จึงต้องปลูกในกระถางและใช้ อิฐมอดูเป็นวัสดุปลูกแทนดิน ที่สำคัญคือไม่สามารถวางกระถางสัมผัสกับพื้นดินโดยตรงได้ เนื่องด้วยจะถูกรบกวนจากไส้เดือน กล่าวคือ ไส้เดือนชอบอยู่ในที่เย็นชื้นในกระถางปลูกหน้าวัว และจะถ่ายมูลปุ๋ยระบายน้ำกันกระถางทำให้เกิดการช้ำของน้ำทำให้ต้นหน้าวัวเน่าตาย ฉะนั้น ในทางปฏิบัติทุกวันนี้พื้นโรงเรือนปลูกหน้าวัวจึงมีอยู่ 2 แบบคือ พื้นซีเมนต์ซึ่งเกษตรกรสามารถ วางกระถางหน้าวัวลงบนพื้นได้เลยแต่ต้องลงทุนค่าโรงเรือนสูงมาก และอีกแบบหนึ่งคือพื้นเป็น ดิน เกษตรกรจะต้องใช้งานรองกันกระถางก่อนวางบนพื้นดินวิธีหลังนี้ลงทุนต่ำกว่าจึงเป็นที่นิยม กันมากกว่าการปูพื้นด้วยซีเมนต์

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน้าวัวจะเป็นพืชที่ปลูกง่ายและเหมาะกับภูมิประเทศและภูมิอากาศ ของประเทศไทยแต่เนื่องจากการปลูกหน้าวัวจะต้องปลูกในโรงเรือนดังกล่าวกว่าข้างต้นซึ่งมีราคา สูงมาก ประกอบกับยังไม่มีหน่วยงานใดศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกหน้าวัว

ว่าเป็นเท่าใดและคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เกษตรกรจึงไม่นิยมปลูกต้นหน้าวัวเท่าใดนัก พื้นที่ปลูกหน้าวัวจึงไม่ขยายเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ตลาดมีความต้องการดอกมาก ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกหน้าวัวในโรงเรือนแต่ละแบบดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลนี้ ตลอดจนผู้สนใจก็จะได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนต่อไป นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการปลูกหน้าวัวพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การปลูกหน้าวัวมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพอันจะมีผลให้เกษตรกรสามารถยึดเป็นอาชีพหลักต่อไปได้

ข้อสมมติฐานของการศึกษา

1. สัดส่วนของต้นทุนคงที่เมื่อเทียบกับต้นทุนทั้งหมดจะสูงกว่าต้นทุนแปรได้
2. ผลตอบแทนจากการลงทุนจะไม่เกิน 20%
3. ปัญหาที่สำคัญคือ ผู้ปลูกยังไม่มีความรู้ในการปลูกดีพอทำให้คุณภาพของดอกไม้

เท่าที่ควร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกหน้าวัวเพื่อการค้า
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกหน้าวัวเพื่อการค้า
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการปลูก

ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากการปลูกหน้าวัวเพื่อตัดดอกในประเทศไทยในปัจจุบันนิยมปลูกหน้าวัวพันธุ์ควงสมรเป็นส่วนใหญ่ และโรงเรือนปลูกหน้าวัวนิยมปลูก 2 แบบ คือโรงเรือนไม้ไผ่พื้นที่ซีเมนต์ และโรงเรือนไม้ไผ่พื้นดิน ดังนั้นการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกหน้าวัวตัดดอกจึงหมายถึงต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกหน้าวัวพันธุ์ควงสมรในโรงเรือนทั้ง 2 แบบดังกล่าวเท่านั้น โดยมีรายละเอียดอื่น ๆ ดังนี้

1. ประเภทของผลผลิต

คำว่า "หน้าวัว" ในที่นี้หมายถึง คอกหน้าวัวสดเพียงอย่างเดียวไม่รวมถึง ต้นหน้าวัว

2. แหล่งที่ทำการศึกษา

เนื่องจากบริเวณที่ปลูกหน้าวัวตัดดอกในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง ดังนั้นการศึกษานี้จึงได้ศึกษาจากผู้ปลูกหน้าวัวในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง คือ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และบริเวณชานกรุงเทมหานคร ซึ่งมีเกษตรกรที่ปลูกหน้าวัวตัดดอกเป็นการค้ารายใหญ่ จำนวน 20 ราย (แสดงไว้ในภาคผนวก ข.) ในจำนวนนี้ประกอบด้วยเกษตรกรที่ปลูกในโรงเรือนพื้นดินจำนวน 13 ราย และเกษตรกรที่ปลูกในโรงเรือนพินซีเมนต์จำนวน 7 ราย ทั้งนี้เนื่องจากการสำรวจพบว่าเกษตรกรนิยมปลูกหน้าวัวในโรงเรือนพื้นดินมากกว่าปลูกในโรงเรือนพินซีเมนต์

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นโดยการรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด คือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้


1. จากการสำรวจและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกหน้าวัวในบริเวณภาคกลางคือ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และบริเวณชานกรุงเทมหานคร จำนวน 20 ราย
2. จากการสอบถามราคาจำหน่ายเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ตลอดจนปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชจากร้านค้าในกรุงเทมหานคร

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษา และค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ เอกสาร บทความ และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกหน้าวัว

หลังจากที่ได้ข้อมูลที่ต้องการแล้วก็จะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาศึกษา วิเคราะห์ และสรุปผล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกหน้าวัวตลอดจนต้นทุนและผลตอบแทนที่จะได้รับจากการปลูก
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปลูก เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา
3. ให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจจะลงทุนในการตัดสินใจ
4. เป็นแหล่งข้อมูลที่รัฐบาลจะนำไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและให้ความช่วยเหลือในด้านการปลูกแก่เกษตรกร



ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย